

អ្នកជំនាញ អ.ស.ប មានប្រសាសន៍ថា ការកែប្រែរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៅកម្ពុជាធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ

ទីក្រុងហ្សឺណែវ (២០ កុម្ភៈ ២០១៨) – អ្នកជំនាញសិទ្ធិមនុស្សពីររូបរបស់ អ.ស.ប បានសម្តែងកង្វល់យ៉ាងខ្លាំង ចំពោះសំណើកែប្រែរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា ដែលនឹងអាចដាក់កម្រិតយ៉ាងខ្លាំងទៅលើលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនៅមុនការ បោះឆ្នោតជាតិនៅឆ្នាំនេះ និងនៅពេលអនាគត។

បើតាមប្រសាសន៍របស់អ្នកជំនាញ ការកែប្រែនេះព្រមទាំងសំណើកែប្រែផ្សេងៗទៀត ចំពោះច្បាប់ជាតិ រួមបញ្ចូល ទាំងបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការប្រមាថព្រះមហាក្សត្រ ដែលត្រូវចាត់ទុកថាជាអំពើខុសច្បាប់ ត្រូវបានអនុម័តដោយសភា ជាន់ទាបនៅថ្ងៃទី១៤ ខែកុម្ភៈ ពេលគឺមានរយៈពេលត្រឹមតែ ១២ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ បន្ទាប់ពីទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី អនុម័តយល់ព្រម។ សំណើកែប្រែនេះ នាំឲ្យមានហានិភ័យធ្ងន់ធ្ងរទាក់ទងនឹងការរំលោភច្បាប់សិទ្ធិមនុស្ស។

«បទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការប្រមាថព្រះមហាក្សត្រ មានវិសមិតភាពជាមួយនឹងកាតព្វកិច្ចគោរពសិទ្ធិមនុស្សរបស់ប្រទេស កម្ពុជា ក្រោមច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ ដោយសារបទប្បញ្ញត្តិនេះ បានចាត់ទុកការអនុវត្តស្របច្បាប់នូវសេរីភាព ក្នុងការបញ្ចេញមតិយោបល់ថាជាបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ» នេះបើតាមប្រសាសន៍របស់អ្នកស្រី រ៉ូណាស្ទីត អ្នករាយ ការណ៍ពិសេសអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា និងលោក ដេវីត ខាយ អ្នករាយ ការណ៍ពិសេសរបស់ អ.ស.ប ស្តីពីការលើកកម្ពស់និងការពារសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ និងយោបល់។

«លើសពីនេះទៀត សំណើវិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះ បានប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍មួយចំនួនក្នុងន័យទូលាយ ដែលគួរតែត្រូវបានប្រើប្រាស់ភាសាជាក់ច្បាស់ជាងនេះបន្ថែមទៀត ដើម្បីបំពេញតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ និងជៀស វាងហានិភ័យដែលអាចកើតមានចំពោះសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ»។

ផ្នែកមួយចំនួននៃកង្វល់ដែលបានលើកឡើងដោយអ្នករាយការណ៍ពិសេស រួមមានលក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលបានស្នើ ឡើងសម្រាប់គណបក្សនយោបាយ និងបុគ្គលទាំងឡាយ ត្រូវ «តម្កល់ផលប្រយោជន៍ជាតិជាធំ» ហើយមួយទៀត គឺប្រឆាំងនឹង «ការជ្រៀតជ្រែកពីបរទេស»។

ក្នុងចំណោមការកែប្រែទាំងនោះក៏មានបទប្បញ្ញត្តិដែលលើកចំហលទ្ធភាពឲ្យមានការព្យួរ ឬដកហូតសិទ្ធិបោះ ឆ្នោតរបស់ប្រជាពលរដ្ឋផងដែរ។

«សិទ្ធិចូលរួមក្នុងសកម្មភាពនយោបាយ និងសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ មានសារៈសំខាន់ជាពិសេសក្នុងដំណើរការបោះឆ្នោត ហើយអាជ្ញាធរមានទំនួលខុសត្រូវ ក្នុងការធានាថា បុគ្គល គណបក្សនយោបាយ និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនានា អាចដំណើរការដោយមិនត្រូវបានដាក់ទោសទណ្ឌ»។

កាលពីឆ្នាំមុន តុលាការកំពូលបានប្រកាសដាក់គណបក្សសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា(គសជក) ឲ្យនៅក្រៅច្បាប់ តាមសំណើរបស់រដ្ឋាភិបាល បន្ទាប់ពីមេដឹកនាំគណបក្សនេះ គឺលោក កឹម សុខា ត្រូវបានចាប់ខ្លួនពីបទក្បត់ជាតិ។

សរុបមក មានមាត្រាចំនួន៥ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ អាចនឹងត្រូវបានកែប្រែ ព្រមជាមួយនឹងបទប្បញ្ញត្តិមួយចំនួននៃច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ។

បទល្មើសថ្មីដែលបានស្នើឡើង ស្តីពីការប្រមាថព្រះមហាក្សត្រ នឹងត្រូវផ្ដន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគាររហូតដល់ ៥ ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់រហូតដល់ ១០ លានរៀល ចំពោះ «វាចា កាយវិការ សំណេរ គំនូរ ឬវត្ថុ» ដែល «ប៉ះពាល់ដល់សេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ» របស់ព្រះមហាក្សត្រ។ អង្គការទាំងឡាយណាដែលត្រូវបានរកឃើញថាមានពិរុទ្ធភាព អាចនឹងត្រូវបានរំលាយ ដាក់ឲ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ហាមឃាត់មិនឲ្យធ្វើសកម្មភាព បិទការិយាល័យ ឬ រឹបអូសយកមូលនិធិ និងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អង្គការនោះ។

អ្នកជំនាញបានមានប្រសាសន៍ថា «យើងអំពាវនាវដល់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា សូមធ្វើការវាយតម្លៃឡើងវិញឲ្យបានម៉ឺងម៉ាត់ និងហ្មត់ចត់ទៅលើសេចក្ដីព្រៀងវិសោធនកម្មទាំងនេះ ដើម្បីធានាថាបទប្បញ្ញត្តិទាំងនេះ មានលក្ខណៈស្របតាមច្បាប់និងបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ» ។

«សាធារណជន គួរត្រូវបានពិគ្រោះយោបល់ និងផ្តល់ពេលវេលា ដើម្បីពិភាក្សាដោយសេរីអំពីការធ្វើវិសោធនកម្មនេះ ជាពិសេសនៅពេលដែលមានសំណើមួយចំនួនទាក់ទងនឹងការកែប្រែរដ្ឋធម្មនុញ្ញ។ ការខ្វះការពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈនាពេលបច្ចុប្បន្ន គឺជាក្តីកង្វល់មួយ»។

អ្នកស្រី ស្ថិត បានផ្លាស់ប្តូរទស្សនៈរបស់គាត់យ៉ាងលម្អិត ជាមួយនឹងរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។

នៅក្នុងខែតុលា កន្លងមក អ្នកស្រីបានក្រើនរំលឹកថា លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា កំពុងស្ថិតនៅក្រោមការគំរាមកំហែង បន្ទាប់ពីចំណាត់ទៅលើគណបក្សប្រឆាំង។

ចប់

សាស្ត្រាចារ្យ វណ្ណ ស្ទីត (ចក្រភពអង់គ្លេស) ត្រូវបានក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប តែងតាំងជាអ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជាក្នុងខែមីនា ឆ្នាំ២០១៥ ។ **លោក ដេវីដ ខាយ** (សហរដ្ឋអាមេរិក) ត្រូវបានក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សអ.ស.ប តែងតាំងជាអ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីការលើកកម្ពស់និងការការពារសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិនិងយោបល់ ក្នុងខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤។

អ្នករាយការណ៍ពិសេស ពួកគាត់គឺជាផ្នែកមួយនៃអ្វីដែលគេស្គាល់ថាជានីតិវិធីពិសេសរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស។ នីតិវិធីពិសេស (ស្ថាប័នដ៏ធំបំផុតមួយនៃអ្នកជំនាញឯករាជ្យនៅក្នុងប្រព័ន្ធសិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប) គឺជាឈ្មោះទូទៅមួយនៃយន្តការឃ្លាំមើល និងស្វែងរកការពិតឯករាជ្យរបស់ក្រុមប្រឹក្សានេះ។ អ្នកកាន់អាណត្តិនីតិវិធីពិសេស គឺជាអ្នកជំនាញឯករាជ្យ ដែលក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សបានតែងតាំងឡើង ដើម្បីធ្វើការងារពាក់ព័ន្ធស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សរបស់ប្រទេសមួយជាក់លាក់ ឬបញ្ហាសិទ្ធិមនុស្សតាមវិស័យនីមួយៗនៅគ្រប់តំបន់ទាំងអស់នៃពិភពលោក។ ពួកគាត់មិនមែនជាបុគ្គលិក អ.ស.ប ទេ ហើយធ្វើការឯករាជ្យពីរដ្ឋាភិបាល និង អ.ស.ប។ ពួកគាត់បំពេញក្នុងសមត្ថភាពបុគ្គលផ្ទាល់របស់ខ្លួន ហើយមិនទទួលប្រាក់បៀវត្សរ៍លើការងារនេះឡើយ។

ពិនិត្យមើលរបាយការណ៍របស់អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីប្រទេសកម្ពុជា។

សិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប គេហទំព័រសម្រាប់ប្រទេស៖ កម្ពុជា

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម និងការសាកសួរព័ត៌មានផ្សេងៗសូមទាក់ទងមក៖

អ៊ីស្ទ័រ ឡាំ (Esther Lam) តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ៖ +៤១ ២២ ៩២៨៩១០៨ ឬ អ៊ីម៉ែល elam@ohchr.org

អាប៊ុន តាដឌីនី (Azin Tadjini) តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ៖ +៤១ ២២៩១៧៩៤០០ ឬ អ៊ីម៉ែល atadjini@ohchr.org

សម្រាប់ការសាកសួរព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកជំនាញការឯករាជ្យដទៃទៀតរបស់ អ.ស.ប សូមទាក់ទង៖

លោក ហ្សេរីមី ឡូរ៉ង់ស៍ (Jeremy Laurence) សិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប – អង្គភាពប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ៖ +៤១ ២២ ៩១៧ ៩៣៨៣ ឬ អ៊ីម៉ែល jlaurence@ohchr.org

ឆ្នាំ២០១៨ នេះ គឺជាខួបលើកទី៧០ នៃសេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ដែលអង្គការសហប្រជាជាតិបានអនុម័តនៅថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៤៨។ សេចក្តីប្រកាសជាសកលនេះជាប់លំដាប់ថ្នាក់ពិភពលោក ផ្នែកខាងអត្ថបទដែលត្រូវបានបកប្រែជា ៥០០ ភាសា ដោយផ្អែកលើគោលការណ៍គ្រឹះដែលថា «មនុស្សគ្រប់រូបកើតមកមានសេរីភាព និងសមភាពខាងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរនិងសិទ្ធិ» ។ គោលការណ៍គ្រឹះនេះ ស្ថិតនៅជាមួយមនុស្សគ្រប់រូប ជារៀងរាល់ថ្ងៃ។ ដើម្បីគោរពខួបលើកទី៧០ នៃឯកសារមានឥទ្ធិពលដ៏វិសេសវិសាលនេះ និងដើម្បីរក្សាគោលការណ៍នេះកុំឲ្យបាត់បង់ យើងសូមស្នើឲ្យមនុស្សគ្រប់រូបនៅលើពិភពលោក ក្រោកឈរឡើង ដើម្បីសិទ្ធិមនុស្ស៖ www.standup4humanrights.org